

הַלְבוֹת בָּלִים פָּרָק ג

א. כָּל כְּלִי עֵץ הָעָשׂוּי לְנִחַת אֶפְלוֹ אֵינוֹ מְקַבֵּל אֶלָּא דָּבָר מוֹעֵט אֵינוֹ מְקַבֵּל טְמָאָה, לֹא מִדְּבָרֵי תוֹרָה וְלֹא מִדְּבָרֵי סוּפְרִים. וְכָל כְּלִי עֵץ שֶׁהוּא עָשׂוּי לְהִטְלִיט מֵלֹא וְרִיקָן כְּשֶׁק אֶפְלוֹ הָיָה מִחֲזִיק טְמָאָה סָאָה, וְאָף עַל פִּי שֵׁישׁ לוֹ שׁוּלִים הוֹאִיל וְאֵינוֹ עָשׂוּי לְנִחַת, הָרִי זֶה מְקַבֵּל טְמָאָה דִּין תוֹרָה כְּשֶׁאֵר כְּלִי קְבוּל.

ב. וְכָל כְּלִי עֵץ שֶׁהוּא סֵתָם אִם הָיוּ לוֹ שׁוּלִים לִישֵׁב בָּהֶן עַל הַקֶּרֶקַע כְּדִי שְׁלֹא יִהְיֶה נֹחַ לְהִתְגַּלְגַּל, וְהָיָה מִחֲזִיק אַרְבָּעִים סָאָה בִּלְח שֶׁהֵן פּוֹרִים בִּיבֵשׁ אֵינוֹ מְקַבֵּל טְמָאָה כָּלָל, לֹא מִדְּבָרֵי תוֹרָה וְלֹא מִדְּבָרֵי סוּפְרִים: מִפְּנֵי שֶׁחֲזַקְתּוֹ שֶׁהוּא עָשׂוּי לְנִחַת.

ג. וּדְבָרִים אֵלוֹ, דְּבָרֵי קְבֻלָּה הֵן; וּמִפִּי הַשְּׁמוּעָה לְמַדּוֹ מַה שֶּׁק שֶׁהוּא מְטַלְטֵל מֵלֹא וְרִיקָן, אָף כְּלִי עֵץ לֹא יִטְמָא אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה מְטַלְטֵל מֵלֹא וְרִיקָן לְהוֹצִיא כְּלִי עֵץ הָעָשׂוּי לְנִחַת.

ד. הַכִּלִּים שֶׁחֲזַקְתָּן שֶׁהֵן עָשׂוּיִן לְנִחַת, כְּגוֹן שְׂדֵה תְּבָה וּמִגְדָּל וְכוּרֵת הַקֶּשׁ וְכוּרֵת הַקְּנִים וְכוּר סְפִינָה גְדוֹלָה וְכוּיֹצֵא בָּאֵלוֹ אִם הָיוּ מִחֲזִיקִין אַרְבָּעִים סָאָה, אֵין מְקַבְּלִין טְמָאָה.

ה. וְאֵלוֹ הֵן הַכִּלִּים שֶׁלְעֵץ שֶׁהֵן עָשׂוּיִן לְהִטְלִיט בְּמִלּוֹאֵן: דְּרָדוֹר שֶׁמִּנִּיחִין אוֹתוֹ עַל הָעֵגְלָה, וְקִסְטָה הַמְּלָכִים, וְעֶרְבַת הָעֵבֶדֶן, וְכוּר סְפִינָה קְטָנָה וְהִיא הַסְפִּינָה הַקְּטָנָה שְׂאִינָה יְכוּלָה לְהֵלֶךְ בְּאַמְצַע הַיָּם הַגְּדוֹל, וְהָאֲרוֹן. כָּל אֶחָד מִחֲמֹשֶׁת הַכִּלִּים שֶׁלְעֵץ אֵלוֹ אָף עַל פִּי שֶׁהֵן מְקַבְּלִין יוֹתֵר מֵאַרְבָּעִים סָאָה הָרִי אֵלוֹ מְקַבְּלִין טְמָאָה, שְׁלֹא נַעֲשׂוּ מִתְחַלְתָּן אֶלָּא לְהִטְלִיט מֵלֹאֵין.

ו. וְשֶׁאֵר כְּלִי עֵץ אִם הָיוּ מְקַבְּלִין אַרְבָּעִים סָאָה, וַיֵּשׁ לָהֶן שׁוּלִים חֲזַקְתָּן שְׂאִינָן עָשׂוּיִן לְהִטְלִיט בְּמִלּוֹאֵן, וְלִפִּיכֹךְ אֵין מְקַבְּלִין טְמָאָה. וְכֵן כְּלִי עֵצִים וְכְלִי הָעוֹר הַמְקַבְּלִין אַרְבָּעִים סָאָה בִּלְח אֵין מְקַבְּלִין טְמָאָה, אֶלָּא אִם נַעֲשׂוּ מִתְחַלְתָּן לְהִטְלִיט כְּשֶׁהֵן מֵלֹאֵין.

ז. הַשְּׂדֵה וְהַתְּבָה וְהַמְגְדָּל שֶׁלְזִכּוּכִית הַבָּאִים בְּמִדָּה, טְהוֹרִין. וְשֶׁאֵר כְּלִי זִכּוּכִית אָף עַל פִּי שֶׁמְקַבְּלִין אַרְבָּעִים סָאָה, הָרִי הֵן מְקַבְּלִין טְמָאָה; וְזֶה חֹמֶר בְּכָלִי זִכּוּכִית, מְכָלִי עֵץ.

ח. כָּל כְּלִי שֵׁישׁ בְּשִׁבּוּרוֹ אִמָּה עַל אִמָּה בְּרוּם שְׁלוֹשׁ, הָרִי הוּא מִחֲזִיק אַרְבָּעִים סָאָה בִּלְח; וְכִשְׁמוֹדְדִין אֶת הַכְּלִי, מוֹדְדִין אוֹתוֹ מִבְּחוּץ. אִם הָיָה בּוֹ אִמָּה עַל אִמָּה בְּרוּם שְׁלוֹשׁ אָף עַל פִּי שְׂאִין תּוֹכוֹ אֶלָּא פָחוֹת מִזֶּה הָרִי הוּא טְהוֹר, שְׂאִין עֲבֵי הַדְּפָנוֹת מִמַּעַט. אֲבָל עֲבֵי הָרִגְלִים, וְעֲבֵי הַזֶּר אִם הָיָה לוֹ זֶר אֵין נִמְדָּדִין עִמּוֹ.

ט. הָיָה בְּתוֹךְ הַכְּלִי תְּבָה קְטָנָה, כְּגוֹן מִכְנֵי שֶׁבִּתּוֹךְ הַשְּׂדֵה בְּזִמָּן שֶׁהִיא נִשְׁמָטֶת אֵינָה נִמְדָּדֶת עִמָּה, וְאֵינָה חִבּוּר לָהּ, וְאֵינָה מַצֵּלֶת עִמָּה בְּאֶהֱל הַמֶּת. וְאִם אֵינָה נִשְׁמָטֶת נִמְדָּדֶת עִמָּה, וְהָרִי הֵן כְּכָלִי אֶחָד. הָיָה לְכָלִי כְּסוּי קְמֹור בְּזִמָּן שֶׁהוּא קְבוּעַ, נִמְדָּד עִמּוֹ; וְאִם אֵינוֹ קְבוּעַ, אֵינוֹ נִמְדָּד עִמּוֹ. הָיוּ בּוֹ מְגוּרוֹת מִבְּפָנִים, נִמְדָּדוֹת עִמּוֹ; וְאִם הָיוּ בּוֹ הַמְּגוּרוֹת מִבְּחוּץ, אֵינָן נִמְדָּדוֹת עִמּוֹ.

י. כְּלִי עֵץ שְׂאִינָנו מְקַבֵּל אַרְבָּעִים סָאָה כְּדֶרֶכּוֹ, אֶלָּא אִם כֵּן הָטָהוּ עַל צִדּוֹ, אוֹ אִם סָמְכוּ בְּדָבָר אַחֵר הוֹאִיל וּמְקַבֵּל אַרְבָּעִים סָאָה מִכָּל מְקוֹם, טְהוֹר. הַשְּׂדֵה וְהַתְּבָה וְהַמְגְדָּל שֶׁנִּטְלָה אַחַת מִרְגְּלֵיהֶן אָף עַל פִּי שְׁלֹא נִקְבּוּ, אֶלָּא הָרִי הֵן מְקַבְּלִין הָרִי אֵלוֹ טְהוֹרִין, וְעַדִּין שׁוּלִים יֵשׁ לָהֶם וְחֲזַקְתָּן שֶׁהֵן לְנִחַת כְּשֶׁהָיוּ.

הַלְבוֹת בָּלִים פָּרָק ד

א. שְׁלוֹשׁ מִדּוֹת בְּכָלִי עֵץ שְׂאִינָן עֲשׂוּיִין לְקַבֵּלָהּ: כָּל כָּלִי עֵץ שֶׁהוּא עֲשׂוּי לְתַשְׁמִישׁ אָדָם בְּלִבָּד, כְּגוֹן הַסֵּלֶם טְהוֹר, וְאִינוּ מְקַבֵּל טַמְאָה כָּלִל, וְלֹא רַבּוֹ אוֹתוֹ חֻכְמִים לְטַמְאָה.

ב. וְכָל כָּלִי עֵץ הָעֲשׂוּי לְתַשְׁמִישׁ הַכֵּלִים וְהָאָדָם, כְּגוֹן הַשִּׁלְחָן וְהַטְבֵּלָה וְהַמָּטָה וְכִיּוּצָא בָּהֶן מְקַבְּלִין טַמְאָה. וּמִנֵּין שֶׁהֵן לְתַשְׁמִישׁ אָדָם וְתַשְׁמִישׁ מִשְׁמָשׁוֹ שֶׁהֵרִי מִנִּיחַ הַקְּעֻרוֹת עַל הַשִּׁלְחָן, וְהַכּוֹסוֹת עַל הַטְבֵּלָה, וְהַמִּצְעוֹת עַל הַמָּטָה.

ג. וְכָל כָּלִי עֵץ הָעֲשׂוּי לְתַשְׁמִישׁ הַכֵּלִים בְּלִבָּד, שֶׁהֵרִי הוּא מִשְׁמָשׁ מִשְׁמָשִׁי אָדָם אִם לֹא הִיָּה מִשְׁמָשׁ אֶת הַכֵּלִים אֲלֹא בְּשַׁעַת מְלֹאכָה בְּלִבָּד הֵרִי זֶה טְהוֹר מִכָּלֹם: כְּגוֹן מְנוֹרָה שְׁלֹעֵץ שֶׁהִיא מִשְׁמָשׁת אֶת הַנֵּר בְּשַׁעַת הַדְּלָקָה, וְכֵן שְׁמִינִיחִין תַּחַת הַכֵּלִים בְּשַׁעַת מְלֹאכָה, וְהַדְּפוּסִין כֻּלָּן.

ד. וְאִם הִיָּה מִשְׁמָשׁ אֶת הַכֵּלִים בְּשַׁעַת מְלֹאכָה, וְשֹׁלֵא בְּשַׁעַת מְלֹאכָה הֵרִי זֶה מְקַבֵּל טַמְאָה: כְּגוֹן כְּסוּי הַקִּפְצָה וְכִיּוּצָא בּוֹ, וְכְגוֹן תֵּיק הַסִּיף וְהַסִּפִּין וְהַרְמַח וְהַמְּסַפְּרִים וְהַתַּעַר, וְתֵיק מִכְחוּל וּבֵית הַכֹּחַל, וְתֵיק הַמִּכְתָּב, וְתֵיק טְבֵלָה וְסִקְרָטִיָּה וּבֵית הַחֲצִים וּבֵית הַפְּגוּזוֹת, וְתֵיק חֲלִילִין. כָּל אֵלּוֹ וְכִיּוּצָא בָּהֶן אִף עַל פִּי שְׂאִינָן אֲלֹא מִשְׁמָשִׁי כֵּלִים, מְקַבְּלִין טַמְאָה: שֶׁהֵרִי הַכָּלִי צָרִיךְ לָהֶן בְּשַׁעַת מְלֹאכָה, וְשֹׁלֵא בְּשַׁעַת מְלֹאכָה.

ה. אֲבָל כְּסוּי קַמְטָרָה, וְכְסוּי תְּבָה, וְכְסוּי טְנִי, וְהַמְּכַבֵּשׁ שֶׁלְּחָרֶשׁ, וְהַכֹּפֶסֶא שֶׁתַּחַת הַתְּבָה וְהַקְּמָרוֹן שְׁלָהּ, וְהַקֶּלֶב שְׁבוּנִין עָלָיו תֵּיק הַסֵּפֶר, וּבֵית הַנֶּגֶר, וּבֵית הַמִּנְעוּל, וּבֵית הַמְּזוּזָה, וְתֵיק נְבָלִים, וְתֵיק כְּנֹרוֹת, וְהַקֶּלֶב שְׁלֹגוּדְלִי מִצְנַפֶּת, וְדְפוּס שֶׁלְּתַפְּלִין, וְסוּס שְׁלֹעֵץ שְׁלֹזְמֵר שְׁמִשְׁחָקִין בּוֹ, וּרְבִיעִית הַמְּקוֹנְנוֹת, וּגְנֻנַת הָעֵנִי, וְסִמּוּכּוֹת הַמָּטָה, וְנִקְלִיטֵי הַמָּטָה, וְחִמּוּר שֶׁתַּחַת הַמָּטָה כָּל אֵלּוֹ וְכִיּוּצָא בָּהֶן טְהוֹרִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן מִשְׁמָשִׁי הַכֵּלִים בְּשַׁעַת מְלֹאכָה בְּלִבָּד.

ו. מִלְּבֵן הַמָּטָה אִם הִיָּה מְלַבֵּשׁ בְּפִיקוֹת, וַיֵּשׁ לוֹ רִגְלִים שְׁמַתְחִיר בָּהֶן עִם הַמָּטָה הֵרִי זֶה מְטַמֵּא עִם הַמָּטָה: שֶׁהֵרִי נוֹתֵנִין אוֹתוֹ בְּפָנֵי הַמָּטָה, וְהֵרִי הוּא כְּאַחַד מֵאַבְרִיָּה. נִתְּנוּ עַל שְׁתֵּי לְשׁוֹנוֹת, וְהֵרִי הוּא גְבוּהָ עַל הַמָּטָה אִף עַל פִּי שֶׁהוּא מְסַרְגַּ בְּחִבָּלִים הוֹאִיל וְאִין לוֹ רִגְלִים, טְהוֹר: מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִשְׁמָשִׁי הַכֵּלִים בְּשַׁעַת מְלֹאכָה בְּלִבָּד, כְּמִלְּבָנִי בְּנִי לוֹי שֶׁתּוֹלִין בָּהֶן הַכְּנֹרוֹת שְׁלָהֶן וְכָלִי הַשִּׁיר, שֶׁהֵן טְהוֹרִין.

ז. מְכַבֵּשׁ שְׁלֹא־שָׁכַף שֶׁהוּא מוֹתֵחַ עָלָיו אֶת הָעוֹר טְהוֹר, מִפְּנֵי שְׁמִינִיחַ עָלָיו אֶת הָאָבֶן בַּמָּקוֹם הַחֲקוּק שִׁישׁ בּוֹ וּמִשְׁמָשׁ עָלֶיהָ: וְנִמְצָא עֲשׂוּי לְשִׁמָּשׁ אֶת הַכֵּלִים בְּשַׁעַת מְלֹאכָה; וְאִינוּ מְטַמֵּא מִשּׁוּם כָּלִי קְבוּל, שֶׁהֵרִי הַחֲקֵק שָׁבוּ עֲשׂוּי לְהַתְּמַלְאוֹת בְּאָבֶן.

ח. חֲפוּיֵי הַמָּטָה טְהוֹרִין. וְכֵן כָּל הַחֲפוּיִין בֵּין שֶׁהִיוּ שְׁלֹעֵץ אוֹ שְׁלֹעֲצִים אוֹ שְׁלֹעוֹר אוֹ שְׁלִמְתַּכַּת, טְהוֹרִין: שְׁנֵאֲמַר "אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה מְלֹאכָה בָּהֶם" (ויקרא יא, לב), פָּרֵט לְחֲפוּיֵי הַכֵּלִים.

ט. וְכֵן כָּלִי עֵץ אוֹ עֶצֶם שִׁישׁ בָּהֶן בֵּית קְבוּל שְׁצִפָּה אוֹתָן בְּמַתְּכַת טְהוֹרִין, וְאִין מְקַבְּלִין טַמְאָה: מֵאַחֵר שְׁצִפָּה, בְּטָלָן; וְהַצְּפוּי עֲצָמוֹ טְהוֹר כְּמוֹ שְׁבִאֲרָנוּ.

י. הָעוֹשֶׂה כָּלִי מְקַצָּתוֹ מִן הָעֵץ, וּמְקַצָּתוֹ מִן הַמַּתְּכַת אִם הִיָּה עֵץ

משמש את המתכת, מקבל טמאה; ואם היתה המתכת משמשת את העץ, הכל טהור.

יא. כיצד: מפתח שלעץ, והשנים שלו שלמתכת, אפלו שן אחת הרי זה מקבל טמאה; היה המפתח שלמתכת, והשנים שלו שלעץ הכל טהור.

יב. טבעת שלמתכת, וחותמה שלא למוג טמאה; היתה שלא למוג, וחותמה שלמתכת הרי זו אינה מקבלת טמאה. והשן שלמתכת, או החותם מקבל טמאה בפני עצמו, אם לא היה מחבר לעץ.

יג. וכן המעבור והמזרה והמגוב והמסרק שלראש שנטלה אחת משניהן, ועשייה שלמתכת הרי אלו מקבלין טמאה.

יד. מקל שעשה בראשו מסמר כמין רמון כדי שיהיה אויז בו, אינו מקבל טמאה; עשהו כדי שלא תהיה הארץ אוכלת את העץ, מקבל טמאה.

טו. וכן מקל שטבע בו מסמרים כדי להכות בו מקבל טמאה, שנמצא העץ משמש את המתכת; עשין לנואי אינו מקבל טמאה, שהרי המתכת משמשת את העץ. וכן מניקיות שלמתכת שקבען במקל או בדלת לנואי, טהורות. וכן כל פיוצא בהן משאר הכלים.

הלכות כלים פרק ה

א. כל הכלים אין מקבלין טמאה, עד שתגמר מלאכתן. וכלי עץ, מאימתי הן מקבלין טמאה: המטה והעריסה, משישופם בעור הדג; גמר שלא לשוף, מקבלין טמאה.

ב. הסלים שלעץ משייחסם שפתותיהן, ויכרת עקצי השריגים והעצים הקטנים היוצאין על גב הסלים. היו הסלים שלתמרה אף על פי שלא כרת ההוצין מבפנים מקבלין טמאה, שפן מקימין אותן.

ג. הפלפלה משייחסם פיה, ויכרת היוצאין, ויגמר את התלויות. בית הפוסות ובית הלגינין אף על פי שלא כרת מבפנים מקבלין טמאה, שפן מקימין אותן.

ד. הקטנים והקלתות משייחסם שפתותיהן, ויכרת ההוצין היוצאין. הקטנים הגדולים והסוגין הגדולים, משיעשה שני דורים לרחב שלהן. ים נפה וכברה, וכף שלמאזנים משיעשה דור אחד לרחב שלהן. הקפה, משיעשה שתי צפירות לרחב שלה. והערק, משיעשה בו צפירה אחת. אף על פי שלא גמר גביהן, מקבלין טמאה שהרי נראה למה שנעשו, והרי צורת הכלי עליהן; למה זה דומה, לבגד שנארג מקצתו.

ה. המחצלת משייכרת ההוצין, וזה הוא גמר מלאכתה. וכל כלי הנסרים אינן מקבלין טמאה, עד שיתחסמו שפתותיהן.

ו. גלמי כלי עץ מקבלין טמאה, משנעשה הכלי עץ בצורתו: אף על פי שהוא עומד לתארו בשרד או להשוותו במחוגה או ליפותו במעצד וכיוצא במעשים אלו, ועדין הוא גלם, הואיל ואינו מחסר חקיקה והרי השלים חפירתו, הרי זה מקבל

טמאה. וכל גלמי כלי עץ מקבלין טמאה, חוץ משלא שפרוע, שאין הכלי ממנו חשוב כלי, עד שיתיפה. וקרוב בעיני שכלי עצם ככלי שלא שפרוע, ואין גלמיהן מקבלין טמאה.

ז. כל עץ שאין עליו צורת כלי אף על פי שמשתמשין בו, אינו מקבל טמאה. ארוכות שלנחתומין שפודרין עליהן החלות כשהן בצק מטמאות, שהרי צורת הכלי עליהן. ושלבעלי בתים, אינן מקבלין טמאה; ואם צבע אותן בסקרה או בכרכם וכיוצא בהן מטמאות, שהרי נעשת להן צורת כלי.

ח. סרוד שלנחתומין שנותנין בו המים שמקטפין בו, טמא. ושלבעלי בתים, טהור; ואם גפפו מארבע רוחותיו, מטמא. נפרץ מרוח אחת, טהור. והלוח שעורכין עליו, מטמא.

ט. כלי שלעץ שהסלתים מרקדין עליו את הסלת, מטמא; ושלבעלי בתים, טהור. רחת הגרוסות, מטמאה; ושלאוצרות, טהורה. שלגתות, מטמאה; ושלגרנות, טהורה. זה הכלל העשוי לקבלה, מקבל טמאה; והעשוי לכנס בו, טהור.

י. כל התלויין טהורין חוץ מתלויי נפה שלסלתין, ותלוי כברה שלגרנות, ותלוי מגל יד, ותלוי מקל הבלשין, מפני שהן מסייעין בשעת מלאכה. זה הכלל העשוי לסייע בשעת מלאכה, מטמא; והעשוי לתלות בו הכלי בלבד, טהור.

יא. נבלי המשוררים, מטמאין; ונבלי בני לוי שמזמרין בהן במקדש, טהורין. הבטנין והנקטמון והאירוס, מטמאין. מצודת החלדה, מטמאה; ושלעכברים טהורה, לפי שאין בה בית קבול ואין עליה צורת כלי. הוצין שאורגין מהן כמו קפיפה שמניחין בה התאנים וכיוצא בהן, מטמאה; ושאורגין מהן פתבנית מגורה גדולה שאוצרין בה החטים טהורה, שאין תורת כלי עליה.

יב. עליון שמסרגין אותן כמו סיג סביב לפרות, טהור; ואם עשו סיג שלנסרין, מטמא. חותל שלהוצין שמניחין בו הרטב וכיוצא בו אם הוא נותן לתוכו, ונוטל מתוכו מטמא; ואם אינו יכול לטל מה שבתוכו עד שיקרענו או עד שיתירנו, או שחשב לאכל מה שבתוכו ולזרקו טהור.

יג. וכן הקרן שהוא משתמש בה ומשליכה, אינה מקבלת טמאה; ואם חשב עליה, מקבלת טמאה. השופר, אינו מקבל טמאה; חתכו להיות קרן תשמיש, מקבל טמאה.

יד. קערה שקבעה בשדה תבה ומגדל אם היא בדרך קבלתה, הרי זו מקבלת טמאה; ואם קבעה בדפן, שהרי אינה מקבלת עד שמטין השדה על צדה הרי זו מכלל השדה, וטהורה.

טו. האקון והרטוב והפלוב שלעץ, טהורין. המדף והפלצור ומצודת סכרין מטמאין, שהרי צורת כלי עליהן.

טז. הספסלין שבפנדקיות, ושלמלמדי תינוקות אף על פי שהן נקובין, ומכניסין בהן את הרגלים הרי אלו טהורין; קבע בהן רגלים במסמר, מקבלין טמאה. זה הכלל כל שנטל ואין רגליו נטלות עמו, טהור. וכל שנטל ורגליו נטלות עמו אם היו כלן שלעץ או עצם, מקבל טמאה; היתה אחת מרגליו שלאבן, אינו מקבל טמאה.